

C Tipi Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *C Tipi Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18280>

Özet

C Tipi Davran?? Ölçe?i, bireylerin **C Tipi davran?? örüntüsüne** yönelik e?ilimlerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu davran?? örüntüsü genellikle duygusal bastırma, a??r? uyum sağlama, çatışmadan kaçınma ve kendini feda etme gibi özelliklerle ilişkilidir ve psiko-onkolojik araştırmalarda önemli bir yapı olarak ele alınır. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu, 2012 yılında Bozo, Yılmaz ve Tathan tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne özgü geçerlilik ve güvenilirlik değerlerini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Ölçek, toplam 12 maddeden oluşmakta ve iki temel alt boyutu ölçmektedir: **Kendini Feda Etme** ve **Duyguların? ifade Edememe**. Derecelendirme, 4'lü Likert tipi bir format kullanılarak yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

C Tipi Davran??, **Davran?? Örüntüsü**, Duygusal Bastırma, **Kendini Feda Etme**, Ölçek Uyarlama, Psikometrik.

Yazarlar

Özlem Bozo, T. Yılmaz, E. Tathan

Amaç

C Tipi Davran?? Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin kronik stres yönetimi ve duygusal tepkileri bakımında sergiledikleri C Tipi davran?? özelliklerinin derecesini saptamaktır. Orijinal olarak kanser ve diğer kronik hastalıklarla ilişkili risk faktörlerini incelemek üzere geliştirilen bu yapı, bireyin içsel çatışmaları ve olumsuz duyguların? d??a vuramama e?ilimini nicel olarak ölçmeye hizmet eder.

Türkçe uyarlama çalışması (Bozo vd., 2012), ölçeğin Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılıp kullanılmayacağını belirlemeyi hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki psikoloji ve psikiyatri alanlarında yapılan araştırmalara standart bir C Tipi davran?? ölçüm aracı kazandırılmıştır.

Yapı

Ölçek, **C Tipi davran??** örüntüsünü oluşturan temel bileşenleri ölçer. Bu yapısal model, genellikle pasiflik, işbirliğine yatkınlık, baskılanmış öfke ve çaresizlik duyguların? içerir. Ölçeğin Türkçe versiyonu, yapılan faktör analizi sonucunda bu karmaşık yapıyı iki ana alt boyutta toplamıştır.

Bu iki alt boyut ?unlard?:

Kendini Feda Etme (Self-sacrifice): Bireyin kendi ihtiya?lar?n? ba?kalar?n?n ihtiya?lar?ndan sürekli olarak daha geri plana atma ve fedakarlıkta bulunma e?ilimi.

Duygular?n? ?fade Edememe (Inability to express emotions): Bireyin özellikle olumsuz veya rahats?z edici duygular? (öfke, hayal kırıklığı?) aç?kça ve sa?lıklı bir ?ekilde ifade etme konusunda ya?ad??? zorluk veya isteksizlik.

Geçerlilik

Ölçe?in Türkçe formunun geçerlilik çal??ması, Bozo, Yılmaz ve Tathan (2012) tarafından yürütülmüştür. Geçerlilik, ölçe?in gerçekten C Tipi davran?? örüntüsünü ölçüp ölçmedi?ini gösteren kritik bir **psikometrik** özelliktir. Uyarlama çal??mas?nda genellikle yap? geçerlili?i (faktör analizi) ve ölçüt ba??ml? geçerlilik yöntemleri kullanılır.

Uyarlama çal??ması, ölçe?in iki faktörlü yap?s?n? do?rularak yap? geçerlili?ini desteklemiştir. Bu, maddelerin teorik olarak beklenen alt boyutlar altında topland???n? göstermektedir. Detaylı geçerlilik katsay?lar? (örneğin, korelasyonlar ve faktör yükleri) orijinal makalede yer almaktadır.

Güvenilirlik

C Tipi Davran?? Ölçe?'inin güvenilirlik analizi, ölçek maddelerinin tutarlılı??n? ve kararlılı??n? incelemiştir. Güvenilirlik çal??maları genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test yöntemleriyle gerçekleştirilir.

Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in ve alt boyutlar?n?n iç tutarlılık katsay?lar?n?n kabul edilebilir veya yüksek düzeyde oldu?u varsayılmaktadır (Ancak kaynakta spesifik değerler belirtilmemiştir). Yüksek iç tutarlılık, ölçe?in farklı maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü işaret eder ve ölçe?in klinik ve ara?tırma ortamlar?nda güvenle kullanılabilece?ini gösterir.

Faktör Analizi

Ölçe?in Türkçe adaptasyonu için yapılan **faktör analizi**, C Tipi Davran?? Ölçe?'inin yap?s?n?n 12 madde ve 2 ana alt boyuttan olu?tu?unu do?rulamıştır. Bu iki alt boyut, ölçe?in teorik yapıyla uyumlu olarak "Kendini Feda Etme" ve "Duygular?n? ?fade Edememe" olarak adlandırılmıştır.

Bu iki faktörlü yapı, C Tipi davran???n temel mekanizmalar?n?--yani bireyin d??a dönük uyumu sağlamak adına içsel duygusal maliyetleri üstlenmesini--etkili bir ?ekilde ayrıttırılmaktadır. Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin ilgili alt boyutu güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation) ve Öz Bildirim Ölçe?i

Format: 12 maddelik, 4'lü Likert tipi derecelendirme format?.

Mevcut Diller: Türkçe (Türkçe adaptasyonu mevcuttur).

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler (Genel popülasyon ve klinik örneklem üzerinde kullan?labilir).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler ve yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal uyarlama çal??mas?, psikoloji ve psikiyatri alanlar?ndaki ara?t?rmalar için uygun bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, her bir ifadeye ne derece kat?ld?klar?n? 4 puanlık bir skalada belirtirler (1= bana hiç benzemiyor, 4=bana çok benziyor). Yüksek puanlar, C Tipi davran?? örüntüsüne yönelik daha yüksek bir e?ilimi gösterir.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik Özellikler, **Likert Ölçe?i**, Duygusal Bastırma, Adaptasyon, **C Tipi Davran??**, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Özlem Bozo

Yazar ORCID Tanımlayıcı?: Bilgi mevcut değildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresi: bozo@metu.edu.tr

Yazın Adresi: Orijinal çal??manın yapıldığı kuruma ait adres bilgileri (Muhtemelen ODTÜ, Ankara, Türkiye).

Şinler & Ücret ve Test Yeri

C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??ması 2012 yılında yayımlanmıştır. Ölçe?in akademik ve ara?tırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Özlem Bozo ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için yazarlardan resmi izin alınması tavsiye edilir.

Orijinal makaleye ait dijital kaynak linki şöyledir: eds.a.ebscohost.com.

Referanslar

Bozo, Ö., Y?lmaz, T. ve Tathan, E. (2012). C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlama, güvenilirlik ve geçerlilik çal??ması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13,(Ek2) 145-150.

Ölçe?in orijinal dökümanı (DOCX format?nda) buradan indirilebilir: [c-tipi-davranis-olcegi-toad.docx](#)

C Tipi Davran?? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek toplam 2 alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır.

Kendini Feda Etme Alt Boyutu: Başkalarına kendim için yapt??mdan daha fazlasını yaparım.

Duyuların ?fade Edememe Alt Boyutu: Başkalarına kendimi nasıl hissettiğimi söyleme konusunda sıkıntı duyarım.